

Monumentnummer*: 532497

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **07 oktober 2016**
Kadaster deel/nr **82739/28**

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Cothen	Wijk bij Duurstede	Utrecht

Locatienaam	Locatieomschrijving
Cothen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Cothen	B			2261
Cothen	B			2331

Omschrijving**

Sluiswachterswoning (Cothen).

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

SLUISWACHTERSWONING (Cothen) daterend van omstreeks 1870 en gebouwd ten zuidwesten van de schutsluis met stuw / damsluis in de Kromme Rijn. Buiten tijden van militaire oefening of mobilisatie fungeerde de sluis vooral als schutsluis ten behoeve van lokale scheepvaart. Verdedigingsmiddelen zijn in het terrein niet aangetroffen. De woning is als onderdeel van de waterwerken ten dienste van eventuele inundatie van het gebied ten zuidoosten van Utrecht tot stand gebracht en werd daarom gefinancierd door het Departement van Oorlog. In de toegepaste architectuur van dergelijke woningen bestond geen uniformiteit; het gebruikte bouw materiaal varieerde, maar bestaat gewoonlijk uit baksteen of hout, terwijl ook het aantal bouwlagen verschilde. Ook voor wat betreft de locatie van een wachterswoning zijn geen duidelijke standaarden en de lokale omstandigheden zullen hierbij een grote rol hebben gespeeld. De ongeveer tegelijkertijd gebouwde sluiswachterswoningen te Cothen en bij Werkhoven vertoonden echter wel belangrijke onderlinge overeenkomsten in bouwtrant. Deze zijn mettertijd evenwel vervaagd of zelfs uitgewist. Zo hebben diverse

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

modernisering plaatsgevonden, hier onder meer in de vorm van vernieuwing of plaatsing van ramen en kozijnen, door een uitbouw aan de achterzijde en door de bouw van dakkapellen. Ook is aan de rechter kopse gevel via een tussenlid een aanbouw gerealiseerd. In linker kopse gevel een latere vensteropening. De zuidgevel is deels gecementeerd. Het interieur is niet bezocht.

Omschrijving

SLUISWACHERSWONING (Cothen), gelegen ten zuidwesten van de schutsluis in de Kromme Rijn en met de linker kopse gevel langs de westzijde van de Kerkweg. De bakstenen woning is gebouwd op rechthoekige plattegrond (ca. 12 x 8 m) en wordt gedekt door een met rode pannen gedekt zadeldak met de daknok ongeveer oost-west gericht - evenwijdig met de sluis. De hoofdgevel is naar het noorden gericht. De woning telt één bouwlaag en is rechts in de daknok voorzien van een gemetseld rookkanaal. De symmetrische, noordelijke langsggevel (hoofdgevel) bezit een centrale toegangsopening, geflankeerd door tweemaal twee vensters; alle gevelopeningen met gestrekte boog. De gevels van de langszijden voorzien van enkele rozetankers. Rechter kopse gevel gepleisterd en wit gesausd. In de beide topgevels venster(s).

Waardering

De SLUISWACHERSWONING (Cothen) ten zuidwesten van de sluis is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel dat dateert van rond 1870, namelijk een militaire en civiele dienstwoning.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder met de schutsluis te Cothen en met de vergelijkbare woning bij Werkhoven.

* Het onderdeel is ondanks wijzigingen tamelijk representatief omdat het een voorbeeld is van een bij een waterwerk ingerichte militaire en civiele dienstwoning.

* Het onderdeel is redelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm en diverse bouwkundige details, alsmede verschillende onderdelen herkenbaar zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument